

La dinastia dels Rothschild retorna amb força al món financer

L'“Homo rothschildus”

Des de fa dos segles i mig els membres de a família jueva Rothschild (que vol dir ‘escut roig’) naixen i moren rics. Poderosos, ennoblits, extravagants, tota la nissaga ha anat teixint una orgullosa llegenda. Una nova generació acaba de prendre'n el relleu.

Un dia del mes de febrer del 1960, el baró Guy de Rothschild va anar personalment a la residència familiar de Ferrières, a França, per reobrir-la després d'haver estat tancada quasi 15 anys. Aquest lloc va ser, entre les dues guerres mundials, la Meca de la *jet set* internacional. L'interior del *chateau* francès estava en un estat lamentable. Durant l'ocupació francesa, els nazis l'havien pres com a residència de generals i alts càrrecs militars de l'exèrcit. Pintures, mobles, jardins i el sistema de calefacció exigien costoses reparacions urgentment. Obrir de nou portes i finestres significava gastar-se grans quantitats de diners, però, per al membre francès de la família jueva (fundada el 1743 a Frankfurt per Mayer Amschel Rothschild) les despeses de la restauració estaven ben justificades perquè significaven un doble rejueniment. Per una banda, feia tres anys que el baró Guy s'havia divorciat de la seua primera esposa –jueva– per casar-se amb la catòlica Marie-Hélène van Zuylen de Nyevelt, divuit anys més jove que ell. D'altra banda, retornar a Ferrières l'esplendor del passat, per aquest orgullós Rothschild francès, era una manera indiscutible de demostrar al món sencer que la fortuna dels Rothschild alçava el cap irresistiblement.

El gest, encara que simbòlic, valia la pena. Per això, aquest dia està especialment ressaltat en el treball autobiogràfic que el mateix Guy de Rothschild acaba de publicar sota el títol *Mon ombre siamoise* (Ed. Grasset). El financer i aristòcrata està convençut, i ho diu en l'epíleg del llibre, que la “família” està unida, té bona salut, sobretot econòmica, com si tot estiguera ara de la seua part, per a una tornada amb força al món de les finances.

A punt de fer 85 anys, el baró aprofita la publicació del llibre per a passar una factura dialèctica als socialistes francesos, als quals recrimina –sobretot al president François

Mitterrand– la nacionalització de bona part dels negocis Rothschild en territori francès només arribaren al poder en 1981.

“Em vaig retirar dels negocis –recorda Guy de Rothschild– però el meu fill, David, i el seu cosí germà, Eric, van prendre les regnes immediatament i els resultats són molt positius”. Els dos joves Rothschild, junt amb el germà de David, Maurice, incorporat al grup poc després, han aconseguit en poc de temps transformar l'empresa P.O. Gestion (primer pas industrial de la família a França en l'explotació de la via fèrria París-Orleans) en un banc, el 1984. Dos anys després, el president Mitterrand, l'enemic polític número u dels Rothschild, va haver de claudicar davant la pressió d'aquesta dinastia financera, i va permetre d'afegir al nou banc el cognom de la família, fet fins aleshores terminantment prohibit. La cohabitació de Mitterrand amb un govern de dreta, eixit de les eleccions del 1986, va ser determinant per a aquesta victòria política dels Rothschild. Avui el banc Rothschild et Cie. ja està sòlidament implantat en el sector financer francès i internacional.

Els Rothschilds s'han consolidat encara més a Europa després que el mateix financer francès David haja estat anomenat *deputy-chairman* en la cúpula directiva del N.M. Rothschild and Sons, negoci ancestral del seu cosí anglès, Sir Evelyn Rothschild. Així, doncs, les dues branques de la família, ja que no poden estar unides amb la mateixa força dels temps del seu fundador i dels seus cinc fills (Nathan, Amschel, Salomen, Carl i James), tenen, almenys, en aquests moments nous vincles gràcies als importants interessos comuns.

L'audàcia dels Rothschild s'ha posat a prova, una vegada més, amb totes les possibilitats d'èxit, perquè es mou en el seu terreny: les finances internacionals. “Així com el peix es troba a meravella en l'aigua i els ocells en l'aire, els Rothschild són animals de la banca i les finances interna-

cionals”, afirma el mateix baró Guy en l'última autobiografia.

Des de fora, per a qualsevol ideòleg d'esquerra, Rothschild és sinònim de capitalisme pur i dur. Prínceps de l'alta banca, mecenes, filàntrops, col·leccionistes, savis, excèntrics i fins i tot vinaters, són el prototip d'una moderna saga que ha sabut reunir una colossal fortuna i mantenir-la durant dos segles. Ells personalitzen i són alhora els guardians del liberalisme econòmic i de la filosofia que l'acompanya. L'èxit, traduït en beneficis de les empreses i en patrimoni, els ha donat un orgull poc corrent que ha estat un dels principals motors de la seua expansió. Des del 1810 fins a la Primera Guerra Mundial, les cinc branques europees han mantingut respectuosament un pacte d'ajuda mútua. Després, a partir de la Primera Guerra Mundial, la concòrdia, la integritat i l'activitat (les tres divises que flanquegen l'escut de família) s'han hagut, però, de sotmetre als imperatius de supervivència, arran de la gran depressió dels anys 30 i dels canvis radicals de les relacions econòmiques entre els blocs posteriors la Segona Guerra Mundial. De les cinc famílies pioneres, en queden dues sòlidament establertes: l'anglesa i la francesa.

MÉS I MILLOR INFORMATS QUE ELS GOVERNS

A més de l'orgull, la llegenda ha estat l'altre segell que ha marcat històricament els membres d'aquesta casa. Els Rothschild apareixen sovint en les fites històriques amb solemnitat o protagonitzant petites anècdotes.

Un dels cinc grans germans pioners de la saga, Nathan, fundador de la branca anglesa, va conèixer la victòria de Wellington contra les tropes napoleòniques molt de temps abans que el govern de Londres. El mateix Nathan va comunicar personalment la bona notícia al primer ministre

Olympia, David, Edouard, Guy i Marie-Hélène a Chantilly, en 1979.

ARXIU

anglès d'aleshores perquè, senzillament, havia utilitzat el correu privat, coloms missatgers per a ús particular dels negocis familiars en tot Europa. Aquest mitjà d'informació privilegiada va ser determinant a l'hora de tancar fructíferes operacions financeres internacionals.

Més recentment, un altre Rothschild ha col·laborat a canviar el curs de la història europea. Maurice Rothschild es va veure embolicat en un dels episodis més intriguents i determinants de les primeres fases de la Segona Guerra Mundial. El 1940, Winston Churchill iniciava el seu mandat de primer ministre amb la principal missió

d'aturar per qualsevol mitjà l'avanç de les tropes nazis al continent europeu. A París, l'estadista anglès buscava aleshores suport per mantenir viu l'esperit de resistència. Era urgent celebrar una reunió amb representants dels dos governs i perfilar estratègies comunes. Anthony Eden, responsable de la cartera de guerra anglesa, era casualment íntim amic de Maurice Rothschild. Després d'una breu conversa entre els dos bons amics l'encontre quedava fixat a la capital francesa. El baró Rothschild va ser l'amfitrió d'un sopar secret a l'Hotel Ritz amb quatre invitats d'honor: Churchill, el president francès, Paul Reynaud, el seu

ministre de la Guerra, Georges Mendel, i el seu homòleg anglès, Eden. Maurice Rothschild presidia la taula i moderava les intervencions del convidats. Al final del sopar, els quatre estigueren d'acord d'enviar a Londres un representant francès, amb prou carisma per a constituir un govern independent en l'exili. L'elegit seria l'aleshores jove coronel de l'exèrcit Charles de Gaulle, militar que responia als requisits de lleialtat als fonaments de la democràcia liberal que defensaven els "francesos lliures".

Un mes més tard, el govern de Reynaud havia caigut i la coalició atlantista de

l'exèrcit aliat auspiciava a Londres un govern francès paral·lel. De Gaulle es convertia de sobte en la figura llegendària i determinant per al futur de l'estat francès independent.

No obstant això, el govern de Vichy del mariscal Petain, col·laboracionista amb els nazis, va representar un problema seriós per als negocis dels Rothschild i particularment per al baró Maurice i els seus familiars, obligats a exiliar-se als EUA. En acabar la guerra, tot i que de Gaulle sabia que no era molt estimat dins del cercle dels Rothschild, va compensar l'ajuda que havia rebut anys abans amb una sèrie de privilegis administratius. Lògicament, en aquesta situació privilegiada, els Rothschild van veure com s'incrementaven els

ment durant una cerimònia oficial si pensava que esclataria una nova guerra europea. "De segur que no. Els meus fills no la desitgen gens", va replicar sense immutar-se. Anys més tard, un altre Rothschild, Nathan Mayer, fill de Gutel i Mayer Amschel, durant una festa que organitzà el príncep Talleyrand a Londres, va fer prova de la mateixa *xutzpa* que la seua progenitora. El duc de Monmorency explicava en aquella ocasió a un bon grapat d'invitats el seu llarg i voluminós arbre genealògic. El baró Nathan el va escoltar silenciosament per dir al final: "D'acord, tot això està molt bé. Vós sou el primer baró de la cristiandat. Doncs, bé. Però, jo sóc el primer baró jueu. Molt més important i, per contra, no em done tanta importància". El ma-

era el convidat d'honor. Maurice Rothschild al final d'una partitura va dir en veu alta: "Això és bona música". Tot seguit, fent sonar algunes monedes dins de la seua butxaca va afegir: "Aquesta és la meua música. Tot el món l'escolta amb molta atenció i interès però no la respecten tant com la vostra".

UNA INTERNACIONAL FINANCERA

L'expansió econòmica més recent, cap als Estats Units, va ser una prova més per a demostrar l'internacionalisme imperant en la visió financera de la família. A partir dels anys 50, l'eixida de la Segona Guerra va exigir nous plantejaments estratègics i una gamma molt més àmplia de serveis bancaris que la que fins aleshores oferien els Rothschild. La casa anglesa, amb el seu banc NMR, havia travessat una dura època després de la mort de Lionel Rothschild, el 1942. L'empresa va estar a punt de fer fallida, però les necessitats de reconstruir el que havia destrossat la llarga confrontació bèl·lica van generar nous vents de bonança. Els Rothschild, des de Londres i París, organitzaren aleshores moviments de diners i transferències de crèdit internacionals; aconsellaren multinacionals abans, durant i després d'obrir nous mercats i executar operacions de tota mena. Fins i tot es van veure obligats a crear consorcis per a poder afrontar afers d'envergadura, com ara projectes de construcció i de mineria. Van ser també els Rothschild els principals testimonis de les fusions d'empreses multinacionals, alhora que les seues empreses executaven amplis programes d'aprenentatge de noves tecnologies que calia conèixer amb vista al futur: energia nuclear, computadores i làser. Tot això demanava la creació d'una xarxa mundial d'empreses subsidiàries per tot el món. Una exigència que no va tardar gens a ser realitat.

Edmund Rothschild va ser el primer que inicià aquesta nova etapa. Va visitar el Japó a principis dels anys 60 i n'obtingué resultats insospitats. L'imperi nipó, derrotat i necessitat de vincles comercials, va establir mitjançant aquesta família sòlids ponts comercials. En un dels despatxos de la seu central a Londres dels Rothschild, New Court, s'exhibeix ara amb tots els honors l'Ordre del Tresor Sagrat, Primera Classe, que va lliurar personalment l'emperador Hiro Hito al baró Edmund.

A Llatinoamèrica, els Rothschild entren per la porta gran: Brasil. Leopold Rothschild va anar-hi amb vaixell. A punt d'arribar a Rio de Janeiro, un dels acompanyants

El baró Guy de Rothschild, en 1975.

ARXIU

beneficis de les seues empreses i com es feia més gran la seua presència en els principals sectors industrials francesos i europeus.

UNA FAMÍLIA AMB MOLTA 'XUTZPA'

Però, l'orgull i la llegenda és queden curts per a perfilar els límits d'aquesta original família. Alguns dels seus moderns biògrafs atribueixen un paper determinant en l'evolució dels Rothschild al mot en jiddix *xutzpa* (la "x" es pronuncia "r") que significa 'empenta'. Els exemples d'aquest atribut familiar no falten en l'anecdota familiar. A l'àvia, Gutel, dona del fundador de la dinastia, li van demanar pública-

teix personatge va contestar a un enllustrador quan li demanà per què només li donava un penic de propina quan el seu fill, Lionel, sempre li guardava un xíling. "Aquest noi pot ser generós perquè té un pare milionari. Jo no en tinc", va dir.

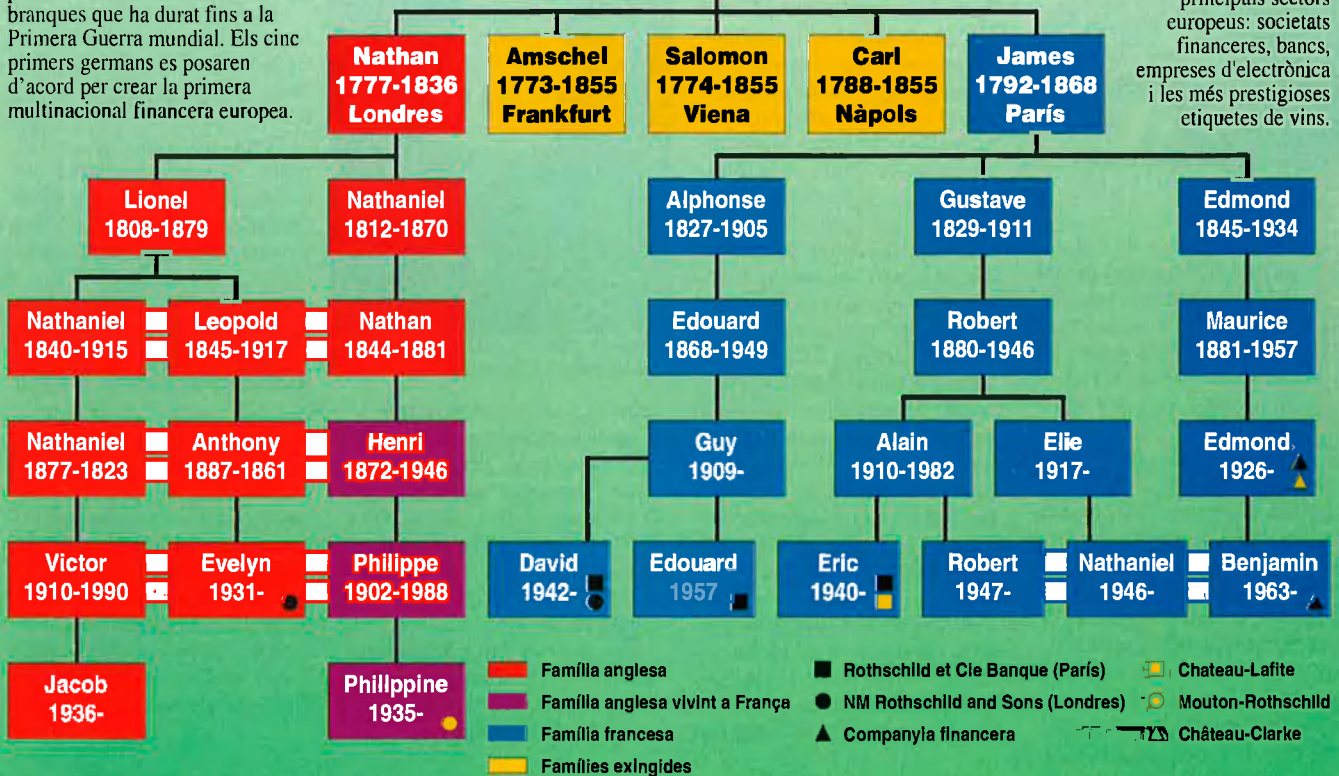
La barreja d'humor i empenta dels Rothschild ha estat una constant al llarg dels dos segles i mig d'existència de la saga. Quatre generacions després de Nathan, el baró Maurice, pare de l'actual Edmond, prestigiós financer i famós viticultor, va gosar comparar-se en el camp de la música al virtuós Paganini. La filla de Maurice, Hannah, amant de la bona música, tenia per costum organitzar concerts privats. En una d'aquestes nits musicals, Paganini

Un imperi de dos segles i mig

Des del 1810, han respectat un pacte de família entre les diferents branques que ha durat fins a la Primera Guerra mundial. Els cinc primers germans es posaren d'acord per crear la primera multinacional financera europea.

Mayer Amschel Rothschild
1743-1812
El fundador de la dinastia

Actualment, el segell de la família figura sovint en els consells d'administració dels principals sectors europeus: societats financeres, bancs, empreses d'electrònica i les més prestigioses etiquetes de vins.

GRÀFIC: VÍCTOR NAVARRO, AMB INFORMACIONS D'IGNASI PELLICER

nyants li va comentar: "és una llàstima que l'estret entre la capital i l'altra vora, la zona industrial de Niteroi, no estiga unit per un pont". "Doncs cal construir-ne un", li va contestar Rothschild. Anys després, una vegada executada l'obra, un dels ponts més impressionants del món, el viatge, que abans es feia amb *ferry* o recorrent més de 60 km per carretera, es redueix a cinc minuts.

A Canadà, els Rothschild també entraren amb totes les forces. El primer pas va ser la construcció d'una monstruosa empresa, la British Newfoundland Corporation Limited, que, fins i tot per al nivell financer dels Rothschild, era un projecte massa arriscat. N.M. Rothschild and Sons fou una de les firmes internacionals fundadores d'aquesta gran empresa, conjuntament amb Riotinto, Bowaters, Anglo-Americana, English Electric, Frobishers i Anglo-Newfoundland Development Corporation. A partir d'aquests punts estratègics, la saga va continuar la seua expansió fins a situar-se, en aquests moments, entre les cinc principals famílies financeres mundials.

ELS CEPS DE LA DISCÒRDIA

La "batalla dels ceps" és un dels episodis

més significatius de la "mitologia" moderna dels Rothschild. Això, almenys, diu el biògraf de la família, Derek Wilson, en l'últim llibre publicat per aquest escriptor i periodista anglès i editat per Muchnik Editores. La rivalitat entre els ceps —de varetsats lleugerament diferents— de les finques de Mouton i Lafite, a la regió francesa de Bordeus, és encara més antiga que la mateixa família jueva de Frankfurt. Les dues propietats, des de fa quasi dos segles, pertanyen a diferents Rothschild, Philippe (Mouton), Elie, Alain i Guy (Lafite). Més recentment s'hi ha afegit Edmond, que posseeix Chateau Clark. Les tres versions guadeixen des de fa temps d'una elevada cotització, privilegi que no ha evitat un dur enfrontament entre les tres etiquetes i ha estat un precedent perquè, per primera vegada en la història dels Rothschild, la família haja pres camins diferents i allunyats en l'explotació d'un negoci. La primera classificació dels vins francesos, de 1855, ja havia enfrontat el primer propietari Rothschild de Mouton, Nat, amb el seu nét, però sense conseqüències greus. No va ser el mateix fa unes quantes dècades. Després de la Segona Guerra Mundial, el que havia estat una competència pel preu de venda anual es va convertir en

una amarga disputa entre Lafite-Rothschild i Mouton-Rothschild, o més concretament entre Elie i Philippe.

Diners, poder, orgull, llegenda, empena, tots són atributs que, barrejats, han donat a la saga Rothschild personatges tan originals que cadascun dels membres, per separat, dona prou matèria per a escriure una llarga i condensada biografia. Heus aquí alguns exemples. Lionel, nét anglès del fundador, va ser elegit quatre vegades membre del Parlament, però es va barallar amb mig món per tal d'aconseguir que es canviés el cerimonial de la prestació de jurament. Després d'onze anys, va consentir jurar sobre l'Antic Testament, però amb el cap cobert tradicional del ritual jueu. Alphonse, avi de l'actual baró Guy, va pagar en metal·lic la meitat de les indemnitzacions que demanà en 1870 als perdedors l'estat prussià. El mateix Alphonse, en el paper de mecenes, va comprar als artistes contemporanis seus més de 2.000 obres per oferir-les a museus francesos. Edmond, avi de l'actual baró Edmond, va comprar al govern turc unes terres a Palestina, les mateixes que en 1947 es van convertir en el precedent del nou estat jueu.

Ignasi Pellicer